Shri Raghunath Temple MSS. Library,
JAMMU

No. ४७४९

Title "क" उपाकर्मविधिः "ख" ऋषितर्पणविधिः

Author ×

Extent २ पत्रम् Age ×

Subject सूत्रपद्धतिः

उपाकर्मपद्धतिः ऋषिपूजनसहिता

५७ ५८

ॐ श्रीगणेशाय नमः अथोपाकर्मविधिर्लिख्यते तत्र श्रावणपूर्णिमायां मृत्पाद्भिर्नद्यां दौ सशिखो गुरुः दत्त तत्र शुक्लवासा
गोमयतिलयज्ञोपवीतगन्धादीनुपस्थाप्य स्नानं देशे संस्थाप्य कात्यायनोक्तस्नानं सन्ध्यां गायत्रीजपं च कृत्वा विश्वामित्रवाक्य प्रमत्रशि
वमे कल्पमण्डलमात्मनोर्ध्वस्वयं कृत्वा ततः कालीयतर्पणं च कृत्वा प्रमत्रचरत्वा गन्धेनित्यषड्लिङ्गपूजां कृत्वा अहस्य म सप्तर्षयः स
विप्रश्रामं त्रुमन्त्रोपस्थाय प्रत्तिलीकृत्वा ततश्रादिसायनम ऋगिन म [illegible]: दिग्देवताभ्यो नमः ब्रह्मणे नमः अग्नये नमः प
थिव्यै नमः ओषधिभ्यो नमः वाचे नमः वाचस्पतये नमः विष्णवे नमः महद्भ्यो नमः अपांपतये नमः वरुणाय नमः ततः सवर्चसामन्त्रेण जल
मादाय सजलं कृत्वा येन ब्रह्मदेवं सम्पूज्य देवाना विनिमन्त्र्य विसर्ज्य नमिति स्नानविधिं कृत्वा पूजनं कर्तव्यम् अथातः संप्रवक्ष्यामि ऋषीणां पूज
नम् उत्तमम् श्रावण्यां पौर्णिमायां तु विधानं कारयेद् बुधः विधानेन तु कर्तव्यं यदुक्तं ब्रह्मणा पुरा गत्वा तडागे वापि निर्मले शोभने जले अष्टोत्तरशतं वि
धिं कृत्वा नित्यकर्म समाचरेत् अथ अक्षतान्गृहीत्वा सम्मूलप्रान्तस्य ग्रन्थिसमन्वितान् स्थापयित्वा सन्निधौ अरुन्धतीं चावाहयेत् ततः कश्यपादिर्वसि
ष्ठ विश्वामित्रो गौतमो नमः जमदग्निर्भरद्वाजः सप्तर्षीणां नामतः क्रमात् स्वस्तिवाचनं कृत्वा पूजयेद्विनायकम् गत्वा तु तेनैव मन्त्रेण समस्तकल
हा:१ पूर्वकम् ॐ सप्तर्षयः प्रतिहिताः शरीरे सप्त रक्षन्ति सदमप्रमादम् सप्तापः स्वपतो लोकमीयुस्तत्र जागृतो अस्वप्नजौ सत्रसदौ च देवौ १ इति
मन्त्रं पठित्वा अरुन्धतीसहितान् सप्तर्षीन् प्रतिष्ठापयेत् आवाहनं कुर्यात् ॐ भूर्भुवः स्वः भगवन्कश्यप पद्मान् गृह्ण इति ॐ भूर्भुवः स्वः
गृहाण १ ॐ भूर्भुवः स्वः भगवन्नत्रे इहागच्छ इति मम सन्निधानं गृहाण ३ ॐ भूर्भुवः स्वः भगवन्वसिष्ठेहागच्छ २ ॐ भू भगवन्विश्वामित्र ४
ॐ भू गौतम हागच्छ ५ ॐ जमदग्ने ६ ॐ भारद्वाजेह ७ ॐ भगवत्यरुन्धतीह ८ सप्तर्षयो निमन्त्रिता गृहाणाः आग
च्छन्तु भागाः सुवर्णदिव्यरूपिणः इत्यावाहनम् मार्कण्डेयब्रह्मण्यदेवस्य ब्रह्मणो तेजसा मम कोटिसूर्यप्रतीकाश मे विघ्नं विनाशय इ
त्यासनम् ॐ ऋग्यजुःसामवेदानां सप्तर्षिभ्यो नमः नमः पुत्रपौत्रकृत देवर्षिभ्यो नमो नमः इत्यासनम् गन्धपुष्पाक्षतैर्युक्तं पाद्यं गृह्णन्तु मे द्वि
जाः प्रसादं कुरुत आयातां तु मे पाद्यम् इति पाद्यम् आवल्या पार्णिमायान्तु अर्चितानृषिसत्तमाः अर्घं मे दत्तं सर्वमर्घं गृह्णीतवो न
मः अर्घम् लोकानाम् ऋषिकर्तारो द्वयेभवतवेधूता नमो धर्मविधिज्ञेभ्य आचमनं प्रतिगृह्यताम् आचमनम् मन्दाकिनीगोमतीचयमुनाचसरस्व
ती स्नानार्थं गंगादानपीत्वाभस्तोयसप्ता हृतम् पवित्रं सर्वतीर्थेभ्यः शीतलं निर्मलं जलम् शङ्खपात्रेण निर्विघ्नं स्नानीयं प्रतिगृह्यताम् इति स्नानम्
सर्वनित्यं तपानिसात्र्य प्रज्ञाः सत्यवादिनः वस्त्राणि प्रतिगृह्णन्तु यतदाः सन्तु मे सदा इति वस्त्रम् ॐ यज्ञोपवीतमिति मन्त्रेण यज्ञोपवीतम् इ
यज्ञोपवीतम् अरुन्धतीसहितसप्तर्षिभ्यो नमः यज्ञोपवीतं निवेदयामि यज्ञोपवीतम् कुङ्कुमाग्रुरुकस्तूरीसगन्धैर्मिश्रितं शुभम् गन्धाढ्यं चन्दनं दिव्यं
गृह्णन्तु ऋषिसत्तमाः इति गन्धः चर्चितांसुकौमाधेयपत्रकपुष्पशोभनान् गृह्णन्तु मम सन्तुष्टाः प्रसन्नाः ऋषिपुंगवाः इत्यक्षताः मालतीमु
कुलादीनि शतपत्राणि जातिवमथाह जातिपुष्पाणि सज्जानि प्रतिगृह्यताम् इति पुष्पाणि वनस्पतिरसो दिव्यो गन्धाढ्यः सुमनोहरः आघ्रेयः
देवतानां धूपोऽयं प्रतिगृह्यताम् इति धूपः आज्यं च वर्तिसंयुक्तं वह्निना योजितं मया अहो ऋषिवरा ग्राह्यो दीपं गृह्णीत कीर्तिदाः इति दीपः
नानापक्वान्नसंयुक्तं नैवेद्यं सघृतम् नैवेद्यं सप्तर्षयः सर्वगृह्णन्तु प्रसादः इति नैवेद्यम् पूगीफलं महद्दिव्यं नागवल्लीदलैर्युतम् कर्पूरेण

सुमायकं मांसूलं प्रतिगृह्णनाम् इतिमांसूलं एतेन मंत्रेण सर्वैर्मन्त्रार्थैदिनामया सर्वेषां पञ्चमी संपुटीन मोक्षानन्तः [illegible] इति नमस्कारा ॐ देवं
समन्यादेव स्थापितं पुरतस्तव मेनमेसफलाभ्यां त्रिमर्विज्ञुन्मतिजन्मानि ॐ नियालम् हिरण्यगर्भः समवर्त्तताग्रे भूतस्य जातः पतिरेक आसीत् स
दाधार पृथिवीं द्यामुतेमां कस्मै देवाय हविषा विधेम इति द्विताम्र न्यूनातिरिक्तकर्माणि मया यानि कृतानि तु तानि [illegible]
वैश्वदेवं चोपधनाः ॐ नमाम्येना समर्पयेन्मंत्रेणाप्नजनीसमर्पयेत् ततः अन्याच विप्राणां सर्वं चैत्राह्मणपाठतः गणानां त्वा [illegible]
गायत्रीं वेदमातरम् समर्पयेन्मंत्रे चजातवेदः समन्वितं [illegible] याज्ञवल्क्यं पञ्चपदे नृपीः अग्नये पुरो [illegible] देवता पुनः मधु
सूक्तं नया [illegible] अग्निरकालेऽस्मि [illegible] पापनाशनाः [illegible] वल्लभ [illegible] विनाशनेन अग्नेर्
गोत्र [illegible] वनसो [illegible] सहस्रशीर्षा पुरुषो [illegible] इदं तन्त्र मेक
कल्पोस्या ध्यायतामम ईशावास्यं [illegible] ओंकारयुक्तः शरीरन्यासकं [illegible] ध्यायोक्तं पठेत्
नवरूक [illegible] अभिषेककरीयन्तः इति याज्ञवल्क्य [illegible] समाप्ता ॐ अथ वंशः [illegible]
[illegible] ॐ गौतमस्तत्पुत्रो ॐ वसिष्ठस्तत्पुत्रो ॐ कश्यपस्य: भारद्वाजस्य विश्वामित्रस्य ॐ जमदग्नि
ॐ [illegible] एतस्मात् वंशः ॐ समानमाजीहुतस्तत्पुत्रो माण्डूकायनिः माण्डव्यस्य कौत्सस्तत्पुत्रो माहित्थस्य वा
मकक्षायणस्य वात्स्यस्य शाण्डिल्यस्तत्पुत्रो कुश्रिस्य यज्ञवचा राजस्तम्बायन तुरः कावषेयस्य प्रजापतिस्य ब्रह्मा स्वयं
भूस्तस्मै नमः इति प्रथमो वंशः ॐ शौर्पणाय्यस्तत्पुत्रो गौतमस्य वात्स्यस्तत्पुत्रो सांकृत्य भरद्वाजस्य पाराशर्यस्तत्पुत्रो
रोहिणस्तत्पुत्रो शाण्डिल्यस्य वैजवाप गौतमस्य वैष्टपुरेयः शाण्डिल्य रौहिणायनः शौनकात्रेय रैभ्य: पौतिमाष्यायण कौण्डिन्यायनस्य
कौण्डिन्यस्य कौण्डिन्य आग्निवेश्यस्य सैतवः पाराशर्यस्य जातूकर्ण्यः भारद्वाजः वैजवापायनः कौशिकायनिः कौशिकः पाराशर्याय
णः पाराशर्यः जातूकर्ण्यः भारद्वाजः भारद्वाज आसुरायणः त्रैवणिः औपजंघनिः आसुरिः भारद्वाजः आत्रेयः गौतमः वात्स्यः
शाण्डिल्यः कैशोर्यः काप्यः कुमारहारितः गालवः विदर्भः कौण्डिन्यः वत्सनपाद्बाभ्रवः पन्थाः सौभरः अयास्य आङ्गिरसः आभूतिस्त्वा
ष्ट्रः विश्वरूपस्त्वाष्ट्रः अश्विनौ दध्यङ्ङाथर्वणः अथर्वा दैवः मृत्युः प्राध्वंसनः प्रध्वंसनः एकर्षिः विप्रजित्तिः व्यष्टिः स
नारुः सनातनः सनगः परमेष्ठी ब्रह्म स्वयंभूस्तस्मै नमः इति द्वितीयो वंशः ॐ ॐ शौर्पणाय्यः गौतमः वात्स्यः
वात्स्य पाराशर्यः सांकृत्य भारद्वाजः द्विः शाण्डिल्यः वैजवाप गौतमः वैजवापायन वैष्टपुरेयः शाण्डिल्य रौहिणायनः शौनक आत्रे
यः रैभ्यः पौतिमाष्यायनः कौण्डिन्यायनः कौण्डिन्यौ और्णवाभ्यः कौण्डिन्यः कौण्डिन्य आग्निवेश्यः सैतवः पाराशर्यः जातूक
र्ण्यः भारद्वाज आसुरायण गौतमः भारद्वाजः वलाकाकौशिकः काषायणः सौकरायणः त्रैवणिः औपजंघनिः सायकायनः कौ
शिकायनिः घृतकौशिकः पाराशर्यायणः पाराशर्यः जातूकर्ण्यः भारद्वाजः आसुरायणः यास्कः त्रैवणिः औपजंघनिः

आसुरेः भारद्वाजः आत्रेयः मांटिः गौतमः शाण्डिल्यः कैशोर्यकाप्यः कुमारहारितः गालवः विदर्भीकौण्डिन्यः वत्सनपाद्बाभ्रवः पंथासौभरः अया
स्यआंगिरसः आभूतिस्त्वाष्ट्रः विश्वरूपस्त्वाष्ट्री अश्विनौ दध्यङ्ङाथर्वणः अथर्वादैवः मृत्युप्राध्वंसनः प्रध्वंसनः एकर्षिः विप्रचित्तिः व्यष्टिः सनारुः
सनातनः सनगः परमेष्ठी ॐब्रह्मास्वयंभूब्रह्मणेनमः इतितृतीयोवंशः अथचतुर्थः भारद्वाजीपुत्रः वात्सीमांडवीपुत्रः पाराशरीपुत्रः गार्गीपु
त्रः गार्गीपुत्रः वाडेयीपुत्रः मौषिकीपुत्रः हारिकर्णीपुत्रः भारद्वाजीपुत्रः पैंगीपुत्रः शौनकीपुत्रः काश्यपीबालाक्याठरीपुत्रः कौत्सीपु
त्रः बौधीपुत्रः शालंकायनीपुत्रः वार्षगणीपुत्रः गौतमीपुत्रः आत्रेयीपुत्रः गौतमीपुत्रः वात्सीपुत्रः भारद्वाजीपुत्रः पाराशरीपुत्रः न
2 कारुणीपुत्रः आर्तभागीपुत्र शौंगीपुत्रस्तस्यपुत्रो सांकृतीपु· आलंबीपु· आलंबायनीपु· जायंतीपु· मांडूकायनीपु· मांडूकीपु· (
शांडिलीपु· राथीतरीपु· क्रौंचकीपुत्रौ· वैदभृतीपु· भालुकीपु· प्राचीनयोगीपु· सांजीविपुत्रः कौश्रिकेयीपु· प्राश्नीपु· आसुरिपु· (
आसुरायणस्तस्यप्राता आसुरिः याज्ञवल्क्यः उद्दालकः अरुणः उपवेशिः कुश्रिः वाजश्रवः जिह्वावान्बाध्योगः असितोवार्षगणः
हरितकाश्यपः शिल्पकाश्यपः काश्यपनैध्रुविस्तस्यपुत्रः वाग्वागंभिणीतस्यप्राता अंभिणादित्यादीनामानिशुक्लानियजूंषिवाज
सनेयेनयाज्ञवल्क्येनाख्यायते इतिचतुर्थोवंशः ४ ॥ सर्वपितृतर्पणविधिः समाप्तः शुभम्